

<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2021-12-2-148-159>

УДК:37.013.42:141.7(477.43)

Поліщук Олександр

ORCID ID 0000-0002-9838-7105

*доктор філософських наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(Україна)*

Prokurator2007@ukr.net

Зданевич Лариса

ORCID ID 0000-0001-8387-2143

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(Україна)*

larisazdan@ukr.net

Миськова Наталія

ORCID ID 0000-0001-7832-4409

*кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(Україна)*

miskova19@ukr.net

Праксеологія сталого розвитку в освітній онтології (на прикладі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії)

У статті акцентовано увагу на актуальності освіти для сталого розвитку у підготовці майбутніх фахівців освіти до професійної діяльності. Авторами розкрито практичні особливості сталого розвитку в освітньому середовищі. У процесі роботи над дослідженням використовувалися такі методи: історичний, порівняльний, діалектичний та прогностичний, що сприяли: глибшому вивченню суті заявленої проблеми; з'ясуванню і виокремленню ключових позицій та пріоритетів; з'ясуванню основних проблем реалізації концепції сталого розвитку в національній освіті, шляхом порівняння національної нормативно-правової бази з міжнародною; розкритті суті розвитку окресленої проблеми і шляхи її реалізації в національній освіті, що призводить до зміни самої філософії освіти; визначенню основних пріоритетів формування світогляду особистості, а також життєвої позиції у суспільстві сталого розвитку. На основі аналізу окремих документів і наукових публікацій щодо сталого розвитку та освіти для сталого розвитку виокремлено завдання освіти для сталого розвитку. Подано короткий перелік результатів діяльності освітянської спільноти у Міжнародному проєкті «Освіта для сталого розвитку в дії». Описано результати проведеного на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії експериментального дослідження технології підготовки

майбутніх вихователів до формування у дошкільників навичок, орієнтованих на сталий розвиток. Представлено короткий опис розробленого та апробованого спецкурсу «Підготовка майбутніх вихователів до формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток», а також структуру розробленої навчальної дисципліни «Педагогічні основи формування soft skills», зміст якої розкриває проблеми соціального складника сталого розвитку, проте екологічний та економічний складники реалізуються за рахунок засобів навчання (художні та науково-популярні тексти). Зроблено короткий опис підготовки викладачів до використання інтерактивних технологій у взаємодії зі здобувачами освіти.

Ключові слова: освіта для сталого розвитку, професійна підготовка, майбутні фахівці дошкільної освіти, навички, орієнтовані на сталий розвиток, soft skills.

=====

Вступ

Сучасний світ поглинула хвиля глобалізації, що супроводжується різними інтеграційними процесами. Останні стали причиною змін життя, соціального устрою, світогляду, а відповідно і зміни буття у якому знаходиться людина. Такі процеси є невідворотними, вони зумовлені часом, діяльністю людини тощо. Все це призвело людство до переломного етапу у своїй еволюції, яка спонукає до переосмислення місця людини у світі, формування нової філософії життя у форматі «людина – природа – людина». Визначений формат розглядає розвиток, у якому підтримується життя людей та природне середовище. У цьому контексті варто зауважити, що світогляд цієї проблеми був започаткований ще В. Вернадським, який розглядав діяльність людини у планетарному аспекті задля передбачення світових екологічних проблем. Пізніше до неї звернулися представники Римського клубу. У 90-х роках вона постала як філософія нової парадигми розвитку людства та світоустрою. У зв'язку з цим – набула статусу загально визнаної соціально-філософської та політичної категорії, що може бути втілена через освіту.

Питання досягнення балансу в екологічній сфері сталого розвитку розглядали М. Бойченко, А. Бородін, В. Данилов-Данилян, В. Зінченко, Т. Кирсанова, Т. Саєнко та ін., вирішенню проблем економічної сфери сталого розвитку присвячені дослідження Г. Дейлі, О. Карінцевої, О. Шубравської та ін., разом з тим на важливій ролі бюджетної децентралізації у досягненні цілей сталого розвитку наголошують С. Бартош, О. Іващенко, М. Короленко. Натомість у дослідженнях В. Карамушки, О. Пометун, І. Суценка та ін. акцентовано увагу на важливій ролі освіти для сталого розвитку.

Незважаючи на те, що проблема сталого розвитку вже досить тривалий час знаходиться у центрі пильної уваги науковців, практиків, проте внаслідок її багатовекторності та багаторівневої складності, важливості та ступеня впливу на розвиток суспільства багато її питань залишаються відкритими. Одними з таких питань є філософське осмислення проблеми та формування правової й екологічної свідомості. Однак, це неможливо зробити без освіти, адже саме цей соціальний інститут відповідає за формування і розвиток людини, її здібностей. Тобто освіта постає як інститут у якому здійснюється соціалізація особистості на основі нової філософії, в основу якої покладено принципово нове ставлення до людини, з одного боку – як суб'єкта складної екологічної системи, з іншого – як головної мети і учасника її розвитку. Освіта – важливий соціально-політичний інститут, ресурс, що в умовах сталого розвитку має використовуватися свідомо і найбільш ефективно.

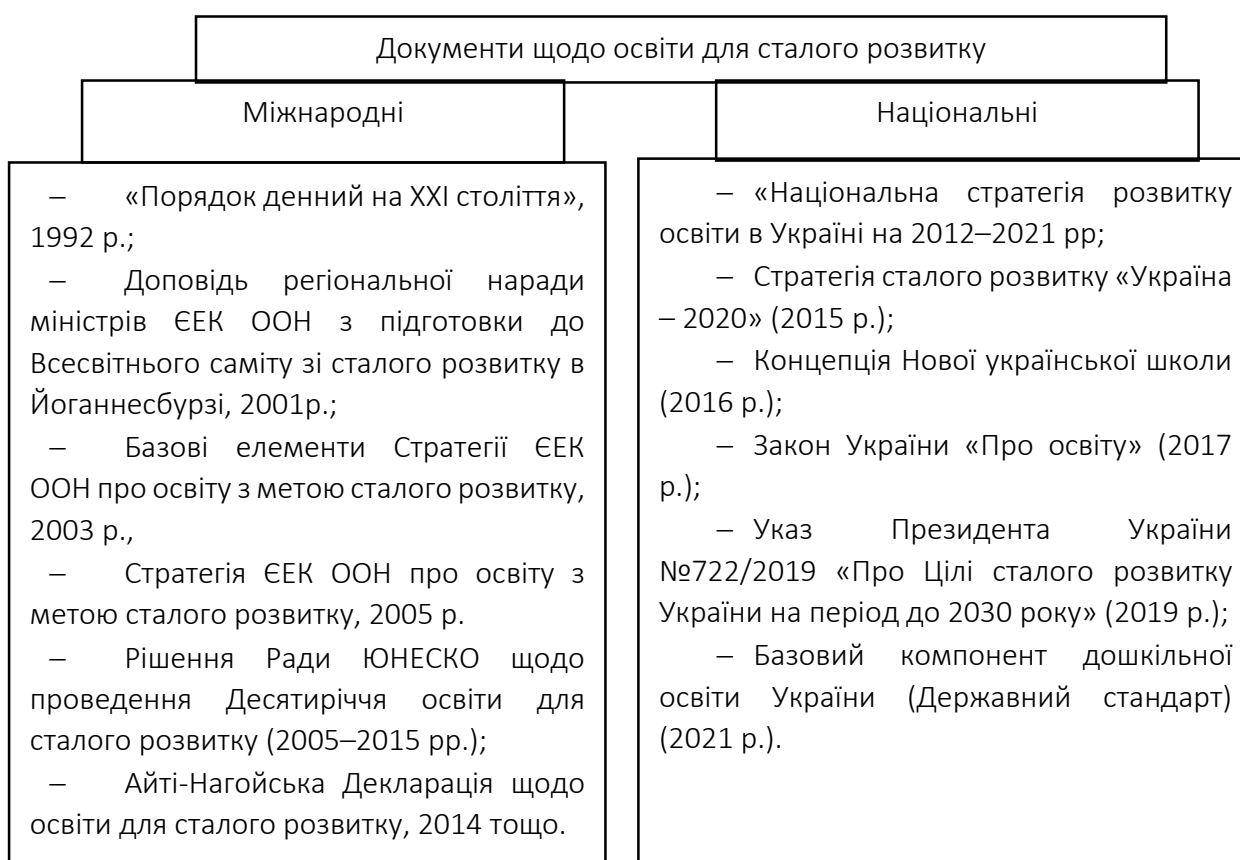
Виходячи з вищевикладеного метою статті є розгляд нормативно-правової бази та особливостей втілення філософії сталого розвитку в освітній процес (на прикладі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії).

Для реалізації поставленої мети були використані наступні **методи дослідження**: історичний метод, завдяки якому вдалося глибше розглянути суть заявленої проблеми, з'ясувати і виокремити ключові позиції та пріоритети; порівняльний метод сприяв з'ясуванню основних проблем реалізації концепції сталого розвитку в національній освіті, шляхом порівняння національної нормативно-правової бази з міжнародною; діалектичний метод дозволив з'ясувати суть розвитку окресленої проблеми і шляхи її реалізації в національній освіті, що призводить до зміни самої філософії освіти; ціннісний метод дозволив визначити основні пріоритети формування світогляду особистості, а також життєвої позиції у суспільстві сталого розвитку; прогностичний метод сприяв запровадженню відповідного курсу в освітній процес Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, що сприяє формуванню відповідних компетентностей, передбачених освітніми програмами підготовки майбутніх фахівців.

Результати дослідження

Незважаючи на те, що освіта для сталого розвитку (Education for Sustainable Development) виникла у результаті прийняття міжнародних угод щодо переорієнтації країн на сталий розвиток та задекларована у низці документів міжнародного та національного рівня (рис. 1), в закладах освіти України реалізація завдань освіти для сталого розвитку не набула обов'язковості та масовості та продовжує носити характер інноваційності та новаторства.

Рисунок 1. Перелік документів щодо освіти для сталого розвитку

Аналіз зазначених вище документів, що мають міжнародне значення, дозволяє виокремити завдання освіти для сталого розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Завдання освіти для сталого розвитку

Джерело	Завдання
«Порядок денний на XXI століття», 1992 р (Програма дій «Порядок денний на 21 століття», 2000)	<ul style="list-style-type: none"> – включення до завдань освіти досягнення принципів сталого розвитку; – інформування суспільства про стан довкілля, а також формування свідомого ставлення до довкілля та розуміння власної причетності до змін, що відбуваються у природному та соціальному оточенні; – усвідомлення широкою громадськістю принципів і перспектив реалізації сталого розвитку; – переорієнтація професійної освіти на підготовку майбутніх фахівців до професійної діяльності за принципами сталого розвитку.
Базові елементи Стратегії ЄЕК ООН про освіту з метою сталого розвитку, 2003 р., (Базовий елемент Стратегії ЄЕС ООН про освіту з метою сталого розвитку, 2003)	<ul style="list-style-type: none"> – включення ідей сталого розвитку до нормативно-законодавчих актів на державному рівні та установчих документів закладів усіх рівнів освіти; – задля вирішення проблем сталого розвитку забезпечити підвищення компетентності педагогічних працівників; – створення умов для виховання та відповідальності усвідомленого ставлення здобувачами освіти за процес власного навчання та удосконалення; – забезпечити рівний доступ до освіти усіх членів суспільства.
Стратегія ЄЕК ООН про освіту з метою сталого розвитку, 2005 р. (Стратегія ЄЕК ООН освіти для сталого розвитку, 2005)	<ul style="list-style-type: none"> – стимулювання освіти для сталого розвитку шляхом створення відповідних механізмів у політичній, нормативно-правовій сферах та організаційних засад; – заохочення сталого розвитку в межах формальної і неформальної освіти; – оволодіння педагогами знаннями, які дають їм можливість включати питання сталого розвитку до програм предметів, які вони викладають; – забезпечення доступності навчальних засобів і навчально-методичних посібників з освіти для сталого розвитку; – сприяння науковим дослідженням в галузі освіти для сталого розвитку; – зміцнення міжнародного співробітництва в галузі освіти для сталого розвитку.

Одним із головних завдань освіти для сталого розвитку Н. Гавриш виокремлює формування у дітей дошкільного віку навичок, орієнтованих на сталий розвиток (Гавриш, 2021:10-13);, що знайшло відображення у Базовому компоненті дошкільної освіти (Державному стандарті дошкільної освіти), який введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України у січні 2021 року (Базовий компонент (Державний стандарт) дошкільної освіти, 2021).

Акцентуємо увагу на передбаченому Рішенням Ради ЮНЕСКО щодо проведення Десятиріччя освіти для сталого розвитку (2005-2015 рр.) внеску педагогів у реалізацію освіти для сталого розвитку, в якому визначено такі завдання: інтеграція ідей освіти для сталого розвитку в програми навчальних дисциплін; розробка курсів щодо сталого розвитку, підготовка підручників та навчальних посібників, а також підготовка педагогів до реалізації завдань освіти для сталого розвитку.

На виконання Рішення Ради ЮНЕСКО щодо проведення Десятиріччя освіти для сталого розвитку (2005-2015 рр.) реалізовано Міжнародний проект «Освіта для сталого розвитку в дії», в якому активну участь взяла і педагогічна спільнота України завдяки діяльності громадської організації «Вчителі За Демократію і партнерство» під науковим керівництвом професора О. Пометун. Результатами такої діяльності стали розроблені, апробовані та схвалені Міністерством освіти та науки України навчальні підручники для здобувачів початкової, базової та повної загальної середньої освіти, а також методичні посібники для педагогів. Авторському доробку таких науковців як І. Бондарук, Г. Жирська, М. Зінкевич, І. Мирнінко, І. Олійник, І. Осадченко, І. Січко, А. Степанюк належать навчально-методичні матеріали для викладачів педагогічних закладів вищої освіти та системи післядипломної педагогічної освіти. Упродовж 2014-2017 рр., як пролонгація діяльності Міжнародного проекту «Освіта для сталого розвитку в дії», відбулася апробація та схвалення парціальної програми для закладів дошкільної освіти «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку», методичних матеріалів для взаємодії з дітьми і навчально-методичних посібників для педагогів.

Протягом 2015-2018 рр. у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії під науковим керівництвом провідного наукового співробітника лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Н. Гавриш за активної підтримки освітньої платформи «Критичне мислення» (м. Київ) проведено наукове дослідження, в результаті якого розроблено, теоретично обґрунтовано та апробовано технологію підготовки майбутніх вихователів до формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток, визначено педагогічні умови впровадження технології, уточнено визначення сутності понять «навички, орієнтовані на сталий розвиток» та «підготовка майбутніх вихователів до формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток» (Миськова, 2018). Унаслідок дослідження доповнено темою «Особливості методики формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток» зміст робочих програм навчальних дисциплін «Дошкільна педагогіка» та «Основи природознавства з методикою ознайомлення дітей з природою», які належать до циклу дисциплін професійної підготовки майбутніх бакалаврів дошкільної освіти. Окрім того, до змісту виробничої практики «Практика в групах дошкільного віку» включено завдання, що стосуються формування у дітей дошкільного віку навичок, орієнтованих на сталий розвиток (Миськова, 2018).

Оскільки, як свідчить практика, рівень сформованості у педагогів ціннісних орієнтацій у контексті освіти для сталого розвитку відіграє одну із пріоритетних ролей у готовності до реалізації завдань освіти для сталого розвитку, розроблено спецкурс «Підготовка майбутніх

вихователів до формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток», серед завдань якого виокремлено: формувати світогляд майбутніх вихователів на засадах сталого розвитку, вчити імплементувати ідеї сталого розвитку в освітній процес закладу дошкільної освіти; створити умови для оволодіння сутності освіти для сталого розвитку, організацією діяльності за інноваційною освітньою програмою «Дошкільнятам – про освіту для сталого розвитку»; сприяти розвитку творчої особистості майбутніх вихователів через оволодіння методичними знаннями та вміннями використання інтерактивних вправ у взаємодії з дошкільнятами; виховувати ціннісні орієнтири на засадах сталого розвитку (Миськова, 2019).

На вивчення спецкурсу всього відводиться 120 годин, з яких лекційних – 14 годин, лабораторних – 6 годин, семінарсько-практичних – 44 години, самостійна робота студентів складає 56 годин. Робочу програму спецкурсу складають такі змістові модулі: «Вступ»; «Соціальний вимір сталого розвитку суспільства (Я серед людей)»; «Екологічний вимір сталого розвитку суспільства (Природа і Я)»; «Економічні чинники сталого розвитку суспільства (Мій побут)»; «Новий стиль моєї діяльності (Я в професії)» (табл. 2).

Таблиця 2.

Зміст робочої програми спецкурсу «Підготовка майбутніх вихователів до формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток»

Назва змістового модуля	Перелік тем
«Вступ»	«Сталий розвиток: історія виникнення та сутність поняття» «Освіта для сталого розвитку – новий напрям сучасної освіти» «Освіта для сталого розвитку: проекція на дошкільня»
«Соціальний вимір сталого розвитку суспільства (Я серед людей)»	«Спілкування»
«Екологічний вимір сталого розвитку суспільства (Природа і Я)»	«Вода» «Повітря»
«Економічні чинники сталого розвитку суспільства (Мій побут)»	«Енергія» «Харчування» «Папір» «Відходи» «Ощадливі покупці»
«Новий стиль моєї діяльності (Я в професії)»	«Педагогіка емпайерменту – напрям гуманістичної педагогіки» «Особливості взаємодії з громадськістю у контексті ідей сталого розвитку»

Як видно з таблиці 2, зміст навчальної програми спецкурсу відображає усі три сфери сталого розвитку: екологічну, економічну та соціальну. Проте, на відміну від усталених практик, де екологічна сфера виступає домінуючою, автором спецкурсу акцент зроблено на соціальній сфері, оскільки людина у складній соціальній системі є тим ресурсом, який не лише переймає

досвід, набуває знання, а й сама виступає дієвою істотою, яка вдосконалює, змінює своє буття. Зважаючи на одну із умов концепції сталого розвитку, вона визнана головним його рушієм.

Акцентуємо увагу на обов'язковій побудові взаємодії зі здобувачами освіти в межах спецкурсу за такою схемою:

1) занурення в тему (формування занепокоєння певною темою; дослідження власних дій для сталого розвитку в межах теми; визначення плану особистих дій з метою зміни моделі поведінки на бажану);

2) діяльність студентів у межах теми (розробка міні-проєкту, його реалізація у складі еко-команди (малої групи) чи індивідуально (за бажанням студентів));

3) опанування методикою формування в межах означеної теми навичок, орієнтованих на сталий розвиток;

4) підсумкова зустріч за темою (узагальнююча рефлексивна діяльність студентів) (Миськова, 2018: 130-131). Як свідчать результати проведеного дослідження, саме зазначений алгоритм сприяє переходу «студентів від загального знайомства через прийняття цінностей сталого розвитку до методичної готовності розповсюджувати ідеї сталого розвитку у практиці» (Миськова, 2018:130).

Вважаємо за необхідне підкреслити, що усі аудиторні заняття зі спецкурсу доцільно проводити у формі педагогічного тренінгу, оскільки це сприяє встановленню позитивної атмосфери взаємодії, а інтерактивні методи і прийоми активізують пізнавальну активність учасників, створюють умови для повного особистісного занурення у тему тощо.

Зважаючи на те, що основним інструментом освіти для сталого розвитку визначено педагогіку емпатуерменту (Пометун, Сущенко, 2015), вважаємо доцільним переорієнтацію взаємодії усіх викладачів зі здобувачами освіти за принципами цього гуманістичного напрямку педагогіки. З цією метою у закладі проведено низку засідань методичного семінару за темою «Методи активізації пізнавальної діяльності студентів» (2016 р.). Так, викладачами кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик розкрито теоретичні аспекти та конкретні приклади використання під час аудиторних занять зі студентами таких інтерактивних технологій, як: «Ажурна пилка», «Педагогічні дебати», «Акваріум», «Кейс-стаді», «Сім капелюхів мислення», «Взаємонавчання» тощо. Подальше активне використання викладачами інтерактивних технологій, методів і прийомів під час проведення аудиторних занять є однією з важливих умов підготовки майбутніх педагогів до успішної взаємодії з учасниками освітнього процесу у майбутній педагогічній діяльності.

До зазначеного спектру засобів підготовки майбутніх педагогів до реалізації завдань освіти для сталого розвитку варто віднести і заходи регіонального контексту, зокрема діяльність Агенції сталого розвитку «АСТАР», а також систематичне проведення Хмельницькою міською радою різноманітних заходів у контексті ідей сталого розвитку, у яких беруть участь заклади освіти міста Хмельницького та області.

Проведене у жовтні 2020 року опитування студентів щодо формування їх власної освітньої траєкторії, стало підставою для розробки робочої програми навчальної дисципліни «Педагогічні основи формування soft skills» (табл. 3).

Таблиця 3.

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Тема	Всього ауд. год.	Лекц.	Практ. Семін.	Лаб.	СРС
Тема 1. Soft skills як педагогічна категорія						
1.	Загальні аспекти формування soft skills у особистості	2	2	2		2
2.	Історія становлення теорії і практики формування soft skills	2		2		3
Тема 2. Теоретико-практичні аспекти формування soft skills особистої ефективності						
1	Soft skills особистої ефективності: уміння ставити та досягати поставлені цілі	2		2		3
2	Формування навичок управління часом	2		2		3
3	Почуття відповідальності як важлива умова формування soft skills особистої ефективності	2		2		3
4	Креативність особистості	4	2	2		8
5	Формування навичок критичного мислення	6	2	4		8
6	Презентація та самопрезентація	4	2	2		5
7	Стресостійкість та емоційний інтелект	2		2		3
Тема 3. Теоретико-практичні аспекти формування комунікативних навичок						
1	Ефективна комунікація та міжособистісне спілкування	2	2			3
2	Мистецтво аргументації та переконання	4		4		4
3	Конфлікти: конструктивне вирішення та попередження	2		2		4
4. Практичні аспекти формування управлінських навичок						
1	Особливості командної взаємодії	4	2	2		4
2	Лідерство: формальне та неформальне	2	2			3
3	Мотивація як рушій розвитку особистості	4	2	2		4
5. Практичні аспекти формування стратегічних навичок						
1	Стратегічне планування та прийняття стратегічних рішень	2		2		3
2	Уміння працювати в умовах ризику та делегувати повноваження.	2		2		2
6. Особливості формування soft skills у дітей дошкільного віку						
1	Освітня система «Впевнений старт» як технологія формування soft skills у дітей передшкільного віку	6	1	3	2	8
2	ТРВЗ у взаємодії з дітьми старшого дошкільного віку	2		2		4
3	Використання методів розвитку критичного мислення в умовах ЗДО	8	1	5	2	9
Всього		64	18	42	4	86

Аналіз тем, представлених у таблиці 3, дозволяє стверджувати про спрямованість змісту програми на реалізацію лише соціальної сфери сталого розвитку. Проте, задля забезпечення цілісності завдань освіти для сталого розвитку передбачено використання під час практичних занять зі здобувачами освіти текстів екологічного спрямування та проблемних ситуацій за напрямом ощадливого використання та бережного ставлення до ресурсів планети.

Висновки

У низці міжнародних угод задекларовано переорієнтацію на сталий розвиток на національному рівні, проте реалізація визначених позицій сталого розвитку бажає кращого. Щоб змінити ситуацію, на допомогу, як завжди, прийшла освіта, адже саме вона відповідає як один з інститутів соціалізації за формування особистості та її світогляду. Особливу увагу привернуто до вищої освіти, зокрема педагогічної, адже саме на цьому рівні здобувають спеціальність ті особи, які у подальшому будуть працювати у сфері освіти і формуватимуть майбутніх особистостей, прищеплюватимуть їм ціннісні орієнтири й сприятимуть формуванню власного «Я» і життєвої позиції. Однак це неможливо без неусвідомлення основних засад сталого розвитку, без тих зовнішніх факторів, що сприяють формуванню внутрішніх мотивів поведінки. І щоб цю ситуацію змінити, в якості експериментального майданчика, у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії розроблено і впроваджено в освітній процес спецкурси «Підготовка майбутніх вихователів до формування навичок, орієнтованих на сталий розвиток» і «Педагогічні основи формування soft skills», які сприяють формуванню у здобувачів освіти навичок, орієнтованих на сталий розвиток. Впровадження зазначених освітніх компонентів сприяє зміні самої філософії освіти, переорієнтації особистості на засади сталого розвитку, формуванню ціннісної системи, що в гіпотетичному відношенні має призвести до зміни буття людини у якому мікросвіт зійдеться з макросвітом, зникне межа такого поділу і утвориться всесвіт, який в екологічному та інших відносинах сприятиме гармонійному розвитку особистості.

Бібліографічні посилання

- Базові елементи Стратегії ЄЕК ООН про освіту з метою сталого розвитку, 2003 р. <http://accord.cis.lead.org/edu/annex6.pdf>.
- Базовий компонент дошкільної освіти. Державний стандарт дошкільної освіти. (2021). Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo_ho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
- Гавриш, Н. В. (2021). Освіта для сталого розвитку: переходимо на новий рівень. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 7, 10-13.
- Миськова, Н. М. (2018). Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування у старших дошкільників навичок, орієнтованих на сталий розвиток. (Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Хмельницький.
- Миськова, Н. М. (2018а). *Підготовка майбутніх вихователів до практики в групах дітей дошкільного віку: навч.-метод. посіб.* Хмельницький: ХГПА.

- Миськова, Н. М. (2019). *Практичні аспекти підготовки майбутніх вихователів до формування у дошкільників навичок, орієнтованих на сталий розвиток: навч.-метод. посіб.* Хмельницький: «FontanPrint».
- Пометун, О.І., & Сущенко, І.М. (2015). *Уроки для сталого розвитку : посібник для класних керівників 5-7 класів загальноосвітніх закладів.* Дніпропетровськ: Ліра.
- Програма дій «Порядок денний на 21 століття» (2000). / Пер. з англ.: ВГО «Україна. Порядок денний на 21 століття». Київ: Інтелсфера.
- Стратегія ЄЕК ООН освіти для сталого розвитку (2005). / Пер. з англ. Одеса: Екологія.

References

- Bazovi elementy Stratehii YeEK OON pro osvitu z metoiu staloho rozvytku, 2003 r. (Basic elements of the UNECE Strategy for Education for Sustainable Development, 2003). <http://accord.cis.lead.org/edu/annex6.pdf>. [in Ukrainian].
- Bazovyi komponent doshkilnoi osvity. Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity (The basic component of preschool education. State standard of preschool education). (2021). Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12.01.2021 № 33. https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo_ho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
- Havrysh, N. V. (2021). Osvita dlia staloho rozvytku: perekhodymo na novyi riven (Education for sustainable development: we are moving to a new level). *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu*, 7, 10-13. [in Ukrainian].
- Myškova, N. M. (2018). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity do formuvannia u starshykh doshkilnykiv navychok, oriientovanykh na stalyy rozvytok (Preparation of future educators of preschool education institutions for the formation of skills aimed at sustainable development in senior preschoolers). (Dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04). Khmelnytska humanitarno-pedahohichna akademiia, Khmelnytskyi. [in Ukrainian].
- Myškova, N. M. (2018a). *Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do praktyky v hrupakh ditei doshkilnoho viku: navch.-metod. Posib (Preparation of future educators for practice in groups of preschool children: teaching method. way).* Khmelnytskyi: KhHPA. [in Ukrainian].
- Myškova, N. M. (2019). *Praktychni aspekty pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do formuvannia u doshkilnykiv navychok, oriientovanykh na stalyy rozvytok: navch.-metod. Posib (Practical aspects of preparation of future educators for the formation of preschoolers' skills focused on sustainable development: teaching method).* Khmelnytskyi: «FontanPrint». [in Ukrainian].
- Pometun, O.I., & Sushchenko, I.M. (2015). *Uroky dlia staloho rozvytku : posibnyk dlia klasnykh kerivnykiv 5-7 klasiv zahalnoosvitnykh zakladiv (Lessons for Sustainable Development: A Handbook for Class Teachers in Grades 5-7).* Dnipropetrovsk: Lira. [in Ukrainian].
- Prohrama dii «Poriadok dennyi na 21 stolittia» (Agenda for the 21st Century Action Program). (2000). / Per. z anhl.: VHO «Ukraina. Poriadok dennyi na 21 stolittia». Kyiv: Intelsfera. [in Ukrainian].
- Stratehii YeEK OON osvity dlia staloho rozvytku (UNECE Strategy for Education for Sustainable Development). (2005). / Per. z anhl. Odesa: Ekolohiia. [in Ukrainian].

**Praxeology of sustainable development in educational ontology
(evidence from Khmelnytskyi Humanitarian Pedagogical Academy)**

Oleksandr Polishchuk, Doctor of Philosophy, Professor, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy.

Larysa Zdanevych, Head of the Department of Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methods, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy.

Nataliia Myskova, Assistant Professor of the Department of Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methods, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy.

The article focuses on the relevance of education for sustainable development in the process of future educators training for professional life. The methods of historical, comparative, dialectical and prognostic are applied. It was possible to consider practical features of sustainable development in the educational environment. These methods contributed to a deeper study of the problem; clarifying and outlining key positions and priorities; specifying the main problems of implementing the concept of sustainable development in national education by comparing the national legal framework with the international one; finding out the essence of the outlined problem and the ways of its implementation in national education, which leads to a change in the philosophy of education; identifying the main priorities for the formation of an individual mindset, as well as life position in a society of sustainable development. Based on the analysis of particular documents and scientific publications on sustainable development and education for sustainable development, the tasks of education for sustainable development are highlighted. The results list of the educational community work in the International Project «Education for Sustainable Development in Action» are presented. The results of the experimental research carried out in Khmelnytskyi Humanitarian Pedagogical Academy aimed at future educators' training technology of preschoolers' skills for sustainable development are also presented. A short description of the option course «Future educators training technology of preschoolers' skills for sustainable development» which has been delivered to the students is presented. As well as the structure of the course «Pedagogical foundations of developing soft skills» is described. The content of the course reveals the social component of sustainable development, but environmental and economic components are implemented at the expense of teaching aids (artistic and popular scientific texts). A brief description of teachers training for implementing interactive technologies with students is presented.

Keywords: education for sustainable development, training, future specialists in preschool education, skills for sustainable development, soft skills.